

ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
2010

Πρόλογος

Η ΑΔΑΕ συμπλήρωσε, με τη λήξη του 2010, περισσότερα από επτά χρόνια δραστηριότητας. Αντικείμενο της δραστηριότητάς της είναι άμεσα μεν η διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, ταχυδρομικών και ηλεκτρονικών, έμμεσα δε η κατοχύρωση της ασφάλειας των δικτύων και των υπηρεσιών επικοινωνιών απέναντι στους πολλαπλούς κινδύνους που τη θέτουν σε κίνδυνο προκειμένου να εξασφαλίζεται το απόρρητο. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ασφάλεια των επικοινωνιών δεν αφορά μόνο τις μεταξύ μεμονωμένων ατόμων επικοινωνίες, αλλά και τις σημαντικότερες βασικές υποδομές των σύγχρονων κρατών σε τομείς κρίσιμους, όπως είναι η λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών, το χρηματοπιστωτικό σύστημα, η ενέργεια, οι μεταφορές κ.ά. Όλες αυτές οι υποδομές στηρίζονται σήμερα σε συστήματα επικοινωνιών – πληροφορικής, τα οποία θα πρέπει να είναι πλήρως θωρακισμένα απέναντι σε κακόβουλες επεμβάσεις ή άλλες απειλές.

Η ΑΔΑΕ, ήδη από το 2004, έχει επισημάνει στα αρμόδια υπουργεία τους κινδύνους ως προς την ασφάλεια των δικτύων κρίσιμων υποδομών.

Το έργο της ΑΔΑΕ δεν ήταν εύκολο. Η απειλευθήρηση της αγοράς των υπηρεσιών επικοινωνιών αφενός και οι αληταώδεις πρόοδοι της τεχνολογίας αφετέρου, ιδίως στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, έχουν δημιουργήσει ένα καινούργιο τοπίο και έχουν σημαντικά πολλαπλασιάσει τους κινδύνους να παραβιαστούν η ασφάλεια και το απόρρητο.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στους διεθνείς οργανισμούς, όπως στην

Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν υπήρξε έγκαιρη και αποτελεσματική αντίδραση, ανάλογη με τους νέους κινδύνους που εμφανίζονται. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα όσα διαδραματίζονται και βλέπουν το φως της δημοσιότητας στον τομέα των διαδικτυακών επικοινωνιών με τις ποικίλες νέες υπηρεσίες και τις εφαρμογές, τις παραβιάσεις που επισημαίνονται και τις αδυναμίες που εκδηλώνονται από τους αρμόδιους φορείς να τις προλάβουν και να τις αντιμετωπίσουν.

Η ΑΔΑΕ έθεσε εξ αρχής ως στόχο της την πρόληψη των παραβιάσεων του απορρήτου των επικοινωνιών, προσπάθησε δε να αντιμετωπίσει τα σχετικά προβλήματα με σωστό σχεδιασμό και επαγγελματική μεθοδολογία. Έτσι, οργάνωσε τις παρεμβάσεις και τη δραστηριότητά της με βάση επιστημονικά δεδομένα, αξιοποιώντας προς αυτή την κατεύθυνση μεθοδικά τις γνώσεις και την επαγγελματική εμπειρία των μελών και του ειδικευμένου προσωπικού της για την επίτευξη συγκεκριμένων και ρεαλιστικών στόχων. Οι βασικοί στόχοι που έθεσε ήταν: πρώτον, η ενημέρωση και η καθοδήγηση των παρόχων υπηρεσιών επικοινωνιών σχετικά με την ανάγκη να λαμβάνουν μέτρα ασφάλειας για τις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες τους, και δεύτερον η δημιουργία κουλτούρας ασφάλειας στο προσωπικό των παρόχων, με την καλλιέργεια της άποψης ότι η ασφάλεια αποτελεί θεμελιώδη παράμετρο των παρεχόμενων υπηρεσιών. Πρέπει να σημειωθεί ότι χρειάστηκε να γίνουν συντονισμένες ενέργειες και συστηματική προσπάθεια ώστε να εμπνεσθεί σταδιακά στους παρόχους η αντίληψη ότι οι ασφαλείς επικοινωνίες θα πρέπει να αποτελούν

κύριο μέλημά τους και ότι για την εξασφάλισή τους θα πρέπει να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες επενδύσεις στα δίκτυα και γενικά στις υποδομές τους.

Σήμερα, η ΑΔΑΕ με ικανοποίηση διαπιστώνει ότι στους μεν διεθνείς οργανισμούς (όπως την ΕΕ) έχει σημειωθεί σοβαρή πρόοδος και έχει αναδειχθεί η κομβική σημασία που έχει ο παράγοντας ασφάλεια στα δίκτυα και τις υπηρεσίες επικοινωνιών, σε εθνικό δε επίπεδο έχουν αρχίσει να αποδίδουν οι προσπάθειες της Αρχής προς την κατεύθυνση αυτή. Βέβαια, μένει ακόμη να γίνουν πολλά. Οποσδήποτε, όμως, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η κατάσταση είναι σαφώς καλύτερη και οι συνθήκες περισσότερο ώριμες για τη συνέχιση της προσπάθειας.

Η ΑΔΑΕ πιστεύει ότι επιτέλεσε σημαντικό έργο στον τομέα της ασφάλειας του απορρήτου των επικοινωνιών αυτά τα επτάμισι χρόνια. Έργο υποδομής και οργάνωσης που αποτελεί καλή βάση για επιπλέον βελτιώσεις στο μέλλον. Το έργο αυτό περιλαμβάνει: τη σύνταξη και την έκδοση κανονισμών ασφαλείας του απορρήτου των επικοινωνιών για όλους τους τομείς των υπηρεσιών επικοινωνιών, τον έλεγχο και την έγκριση των πολιτικών ασφαλείας των παρόχων, την έκδοση οδηγιών, συστάσεων και γνωμοδοτήσεων, τη διενέργεια ελέγχων και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε όποιες περιπτώσεις διαπιστώθηκαν παραβιάσεις. Επισημαίνεται ότι η Αρχή έδωσε και δίνει πάντοτε έμφαση στην ενημέρωση και την καθοδήγηση των παρόχων και, όπου εκτιμήθηκε ότι θα έπρεπε να επιβληθούν κυρώσεις, συνέδεσε τις σχετικές αποφάσεις με αυτόν τον καθοδηγητικό-εκπαιδευτικό στόχο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει μια ακόμη επισήμανση αναφορικά με τις δυσχέρειες που αντιμετώπισε η ΑΔΑΕ αυτή την περίοδο και αφορούν τις ελλείψεις σε προσωπικό, ιδιαίτερα σε ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, αλλά και σε τεχνικά μέσα. Σχετικά αιτήματα της Αρχής έχουν υποβληθεί κατά καιρούς στις αρμόδιες αρχές του κράτους, αλλά δεν ικανοποιήθηκαν. Επιπλέον, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Αρχής είναι απαραίτητο να αναθεωρηθεί και να συμπληρωθεί, λόγω των νέων δεδομένων που έχουν προκύψει, αλλά και των παραλείψεων που διαπιστώθηκαν στον ιδρυτικό της νόμο. Για τον σκοπό αυτόν υποβλήθηκαν, ήδη από το 2004, τεκμηριωμένες προτάσεις της Αρχής στα αρμόδια υπουργεία για αναθεώρηση-συμπλήρωση του Ν. 3115/2003, αλλά το θέμα παραμένει σε εκκρεμότητα, παρά το γεγονός ότι οι προτάσεις της Αρχής έτυχαν επεξεργασίας από νομοπαρασκευαστική επιτροπή που συγκροτήθηκε με αυτό το αντικείμενο και συνέταξε σχέδιο νόμου.

Η ΑΔΑΕ θα συνεχίσει το έργο της, παρά τις ελλείψεις και τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει. Ευελπιστεί δε ότι θα έχει την υποστήριξη της πολιτείας.

Αθήνα, Μάρτιος 2011

*Ανδρέας Λαμπρινόπουλος
Πρόεδρος της ΑΔΑΕ*

Σύνθεση της ΑΔΑΕ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ανδρέας Λαμπρινόπουλος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Μιχαήλ Καρατζάς

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δημήτριος Βαρουτάς

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Ιάκωβος Βενιέρης

Μιχαήλ Γεωργιακόδης

Χρήστος Καψάλης

Κωνσταντίνος Μαραβέλλας

Σταύρος Σκοπετέας

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ

Κωνσταντίνος Βρετός

Νικόλαος Καλουτσίδης

Αικατερίνη Καραμάνου

Κωνσταντίνος Λαμπρινουδάκης

Νικόλαος Νίντος

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
----------------	----

Κεφάλαιο πρώτο

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΔΑΕ

1. Σύσταση της ΑΔΑΕ	17
2. Στελέχωση της ΑΔΑΕ	17
3. Υποχρεώσεις των μελών	20
3.1 Καθήκοντα των μελών	20
3.2 Κωλύματα και ασυμβίβαστο των μελών	20
3.3 Πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της ΑΔΑΕ	21
4. Αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ	22
5. Τρόπος λειτουργίας της ΑΔΑΕ	26
6. Οργανωτική δομή της ΑΔΑΕ	27

Κεφάλαιο δεύτερο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΔΑΕ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

1. Έκτακτοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών	29
2. Τακτικοί έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών	30
3. Εξέταση καταγγελιών	31
3.1 Έκτακτοι έλεγχοι ύστερα από καταγγελίες για πιθανή παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών	35
4. Πολιτικές και ζητήματα ασφάλειας	35
4.1 Πολιτικές ασφάλειας παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών	35
4.2 Πολιτικές ασφάλειας παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών	37
4.3 Περιστατικά ασφάλειας παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών	39
5. Διασφάλιση του απορρήτου των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ΑΤΜ)	39
6. Κακόβουλες ή ενοχλητικές κλήσεις	40

7. Επεξεργασία κλήσεων έκτακτης ανάγκης	41	12.1 Επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης	51
8. Άρση του απορρήτου των επικοινωνιών	42	12.2 Τεχνική εκπαίδευση σχετικά με την ανάπτυξη και τη χρήση της τεχνολογίας IPv6	51
9. Ακροάσεις και επιβολή κυρώσεων	43	12.3 Σεμινάριο της εταιρείας Nokia Siemens Network	51
9.1 Αποφάσεις για κλήση σε ακρόαση παρόχων	43	13. Συγκρότηση επιτροπών και ομάδων εργασιών	51
9.2 Διεξαγωγή ακροάσεων	44	13.1 Ομάδα εργασίας για τη μελέτη και την ανάλυση του ρόλου της ΑΔΑΕ σε σχέση με τη διασφάλιση του απορρήτου κατά τη χρήση των ΑΤΜ (απόφαση 969/2005, ΦΕΚ 298/Β' /8.3.2005)	52
9.3 Διοικητικές κυρώσεις	45	13.2 Ομάδα εργασίας για την αναθεώρηση των κανονισμών της ΑΔΑΕ για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών	52
9.4 Δυσχέρειες στην άσκηση της κυρωτικής αρμοδιότητας της ΑΔΑΕ	46	14. Το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣ)	52
10. Ευρωπαϊκές και διεθνείς δραστηριότητες της ΑΔΑΕ	47	14.1 Έλεγχος των πολιτικών ασφάλειας που υποβάλλουν οι πάροχοι και ενημέρωση των παρόχων	53
10.1 Συνάντηση του IRG – Informal Working Group on Network and Information Security	47	14.2 Έλεγχος των παρόχων για την τήρηση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη συμμόρφωσή τους με τους κανονισμούς	53
10.2 Συνάντηση του φόρουμ για την εφαρμογή του άρθρου 13Α της Οδηγίας 140/2009/ΕΚ	47	14.3 Διαχείριση στοιχείων από παρόχους και άλλους εποπτευόμενους φορείς αναφορικά με την ασφάλεια του δικτύου των παρόχων	54
11. Συμμετοχή του προσωπικού και μελών της Αρχής σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές και σε συνέδρια	48	14.4 Διαχείριση ακροάσεων	54
11.1 Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την τελική επεξεργασία του σχεδίου νόμου που αφορά την ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2006/24/ΕΚ	48	14.5 Διαχείριση παραπόνων	54
11.2 Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου Ασφαλείας των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΕΣΑΕ)	49	14.6 Διαχείριση διαφορών/καταγγελιών	54
11.3 Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τις ανεξάρτητες αρχές	49	14.7 Συνεργασία με άλλους φορείς	55
11.4 Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της ΑΔΑΕ και την τροποποίηση του Ν. 3115/2003, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, καθώς και της Έκθεσης Αξιολόγησης Συνεπειών Ρυθμίσεων	49	15. Προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ	55
11.5 Επιτροπή εμπειρογνομόνων για την υπόθεση των υποκλοπών	50		
11.6 Ημερίδα με θέμα: «Συντονισμένη εποπτεία και διαχείριση της ασφάλειας και ιδιωτικότητας στον ελληνικό χώρο»	50		
11.7 Ενημέρωση της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής αναφορικά με τη χρήση λογισμικού ανίχνευσης χρηστών του διαδικτύου που διακινούν υλικό παιδικής πορνογραφίας	50		
11.8 Συνέδριο με θέμα: «Το διαδίκτυο ως χώρος δημιουργίας, ελευθερίας και ασυδοσίας: Προστασία και προσβολή του ιδιωτικού βίου»	50		
11.9 Συνάντηση της Ελληνικής Ομάδας Δράσης IPv6	51		
12. Συμμετοχή του προσωπικού της Αρχής σε επιμορφωτικά προγράμματα	51		

Κεφάλαιο 3

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΔΑΕ

1. Διασαφήνιση της έννοιας της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας	57
2. Θέσπιση πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης για τον Αντιπρόεδρο της ΑΔΑΕ	58
3. Άσκηση ελέγχου από το προσωπικό της ΑΔΑΕ και διεύρυνση του ελέγχου και στα στοιχεία επικοινωνίας – Έλεγχος καταγγελιών για παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών – Αρμοδιότητα επί εσωτερικών δικτύων σε οργανισμούς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν δίκτυα επικοινωνιών – Υποκείμενα ακρόασης από την ΑΔΑΕ – Κατάσχεση των μέσων παραβίασης – Άσκηση ένδικων μέσων κατά βουλευμάτων για την άρση του απορρήτου.....	58
4. Κυρωτική αρμοδιότητα	62
5. Αμοιβές μελών επιτροπών και ομάδων εργασιών	62
6. Σύναψη συμβάσεων	62

7. Ενημέρωση της ΑΔΑΕ για πράξεις παραβίασης της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών	63
8. Διατύπωση γνώμης της ΑΔΑΕ κατά την έκδοση του Κανονισμού της σε ό,τι αφορά την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών	63
9. Διατύπωση γνώμης της ΑΔΑΕ για την έκδοση του κανονισμού γενικών αδειών	63
10. Συνεδριάσεις της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ	63
11. Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αντιπρόεδρο της ΑΔΑΕ	64
12. Οικονομική ευελιξία – Πόροι της ΑΔΑΕ	64
13. Στελέχωση, κατανομή θέσεων, αποδοχές προσωπικού της ΑΔΑΕ. Υπηρεσιακό συμβούλιο και δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο της Αρχής	67
14. Αυστηρότερες διοικητικές κυρώσεις	68
15. Διεύρυνση των αδικημάτων που δικαιολογούν την άρση του απορρήτου.....	69
16. Θέσπιση υποχρέωσης για σύνταξη έκθεσης από την υπηρεσία στην οποία ανατέθηκε η εκτέλεση της διάταξης της άρσης του απορρήτου σε περίπτωση αδυναμίας εκτέλεσής της	69
17. Έκδοση κανονισμού ακροάσεων από την ΑΔΑΕ	70
Άλλες προτάσεις σχετικές με τη λειτουργία της Αρχής	70
α. Εξασφάλιση των αναγκαίων μέσων για την υλοποίηση του θεσμικού ρόλου της ΑΔΑΕ	70
i. Προϋπολογισμός	70
ii. Τεχνολογικός εξοπλισμός	70
iii. Υποδομές	70
β. Ελεγκτικός ρόλος της ΑΔΑΕ ως προς την Οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία, σε συνάρτηση με την παροχή στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών	71
γ. Αναθεώρηση του ΠΔ 47/2005 σχετικά με τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών	71
δ. Εθνική στρατηγική ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών	71
 Κεφάλαιο 4	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2011	73
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Σχέδιο νέου Κανονισμού για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών	75

Κατάλογος διαγραμμάτων και πινάκων

Κεφάλαιο 1	
Διάγραμμα 1 Επίπεδο σπουδών του προσωπικού της ΑΔΑΕ	18
Διάγραμμα 2 Επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού της ΑΔΑΕ	19
Πίνακας 1 Βασικές αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ	25
Πίνακας 2 Οργανωτική δομή της ΑΔΑΕ	27
Κεφάλαιο 2	
Διάγραμμα 1 Έκτακτοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2009–2010	29
Διάγραμμα 2 Τακτικοί έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2008–2010	31
Διάγραμμα 3 Καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2005–2010	32
Διάγραμμα 4 Κατηγοριοποίηση των 84 καταγγελιών που ελέγχθηκαν και αφορούσαν πιθανή παραβίαση τηλεφωνικών και διαδικτυακών επικοινωνιών, 2010	33
Διάγραμμα 5 Κατηγοριοποίηση καταγγελιών που αφορούσαν τηλεφωνικές επικοινωνίες, 2010	34
Διάγραμμα 6 Κατηγοριοποίηση καταγγελιών που αφορούσαν ταχυδρομικές υπηρεσίες, 2010	35
Διάγραμμα 7 Πολιτικές ασφάλειας παρόχων για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών που κατατέθηκαν και πολιτικές που δεν εγκρίθηκαν, 2009–2010	36
Διάγραμμα 8 Πολιτικές ασφάλειας που κατατέθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2005–2010	37
Διάγραμμα 9 Πολιτικές ασφάλειας ΤΕ που κατατέθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2005–2010	38
Διάγραμμα 10 Αξιολόγηση ετήσιων εκθέσεων πιστωτικών ιδρυμάτων, 2009–2010	39
Διάγραμμα 11 Αιτήσεις για κακόβουλες κλήσεις, 2008–2010	40
Διάγραμμα 12 Αιτήματα για την επεξεργασία κλήσεων έκτακτης ανάγκης, 2008–2010	41
Διάγραμμα 13 Κοινοποίηση διατάξεων άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, 2005–2010	42
Διάγραμμα 14 Αποφάσεις για κλήση σε ακρόαση παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, 2010	43
Διάγραμμα 15 Κατηγοριοποίηση αποφάσεων της ΑΔΑΕ για κλήσεις σε ακρόαση παρόχων, 2010	44
Διάγραμμα 16 Διεξαγωγή ακροάσεων, 2010	45
Διάγραμμα 17 Πρόστιμα που επιβλήθηκαν, 2008–2010	46
Πίνακας 1 Εγκεκριμένοι προϋπολογισμοί της ΑΔΑΕ	55
Κεφάλαιο 3	
Πίνακας 1 Εγκεκριμένοι προϋπολογισμοί της ΑΔΑΕ	70

Εισαγωγή

Η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών δημιουργήθηκε από την πολιτεία με σκοπό να συμβάλει στην αποτελεσματική προστασία του απορρήτου της επικοινωνίας, το οποίο αποτελεί ατομικό δικαίωμα κατοχυρωμένο συνταγματικά (άρθρο 19 του Συντάγματος).

Η προστασία του απορρήτου δεν είναι σήμερα εύκολη υπόθεση. Οι ραγδαίες πρόοδοι της τεχνολογίας, η ανάπτυξη ενός πλέγματος υπηρεσιών και εφαρμογών που προσφέρονται στους χρήστες (ειδικότερα στους χρήστες ηλεκτρονικών επικοινωνιών) και η απειλευθέρωση της αγοράς, ενώ έχουν εξυπηρετήσει σημαντικά τις ανθρωπίνες δραστηριότητες και έχουν αναβαθμίσει τις κοινωνικές σχέσεις, έχουν ταυτόχρονα αυξήσει τους κινδύνους ως προς τη διασφάλιση του απορρήτου και γενικότερα την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Η ΑΔΑΕ, ήδη από την έναρξη λειτουργίας της, έχοντας επίγνωση της σοβαρότητας και της πολυπλοκότητας των προβλημάτων τα οποία δημιουργούνται στο νέο τοπίο των ηλεκτρονικών και των ταχυδρομικών επικοινωνιών, επιδιώκει να τα προσεγγίζει και να σχεδιάζει τη δράση της, με βάση την επιστημονική γνώση και τον επαγγελματισμό των στελεχών της καθώς και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Συγκεκριμένα, εκτιμώντας ότι η λήψη και η εφαρμογή μέτρων πρόληψης από τους παρόχους θα συνέβαλε ουσιαστικά στην αποτροπή των κινδύνων, συνέταξε και δημοσίευσε από την αρχή της λειτουργίας της σειρά κανονισμών ασφάλειας, με

τους οποίους υποχρέωνε τους παρόχους δικτύων και υπηρεσιών επικοινωνιών να θεσπίσουν και να υλοποιήσουν συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης για την προστασία των δικτύων και των υπηρεσιών τους. Το εγχείρημα δεν ήταν εύκολο. Χρειάστηκε συστηματική προσπάθεια από την πλευρά της ΑΔΑΕ για την ενημέρωση των παρόχων, ώστε να πεισθούν για τη μεγάλη σημασία της κατοχύρωσης της ασφάλειας των δικτύων και των υπηρεσιών τους και να προωθήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις για την υλοποίηση των αναγκαίων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων.

Οι κανονισμοί ασφάλειας της ΑΔΑΕ υποχρεώνουν τους παρόχους να συντάξουν και να υποβάλουν στην Αρχή εξειδικευμένες πολιτικές ασφάλειας για τα συγκεκριμένα δίκτυα και τις υπηρεσίες τους. Οι πολιτικές αυτές των παρόχων εγκρίνονται από την ΑΔΑΕ (ύστερα από τυχόν αναγκαίες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που υποδεικνύει η Αρχή) και τίθενται σε εφαρμογή μέσα σε εύλογο χρόνο.

Η σωστή και απεργκλιτη υλοποίηση των κανονισμών και των πολιτικών ασφάλειας των παρόχων ελέγχεται συστηματικά από την ΑΔΑΕ. Για τον σκοπό αυτόν, κλημάκια της Αρχής πραγματοποιούν ελέγχους στις εγκαταστάσεις των παρόχων, προκειμένου να διαπιστώσουν κατά πόσο εφαρμόζονται τα μέτρα ασφάλειας και να ελέγξουν τη συμμόρφωση των παρόχων με τις σχετικές απαιτήσεις και με τις επιστημονικές-συστάσεις που τους απευθύνει η ΑΔΑΕ.

Παράλληλα, στην περίπτωση που η ΑΔΑΕ κρίνει ότι ενδέχεται να υπάρχει ζήτημα παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών, π.χ. ύστερα από καταγγελία ή αναφορά στον Τύπο, διενεργεί και έκτακτους ελέγχους στις εγκαταστάσεις των παρόχων.

Εάν από τους ελέγχους που πραγματοποιεί η Αρχή, τακτικούς και έκτακτους, διαπιστωθούν παραβιάσεις της ισχύουσας νομοθεσίας περί απορρήτου των επικοινωνιών, προχωρεί στην επιβολή διοικητικών κυρώσεων, τηρώντας φυσικά την προβλεπόμενη διαδικασία (κλήση σε ακρόαση, υποβολή απόψεων των παρόχων κ.λπ.).

Θα πρέπει να τονιστεί ότι σκοπός όλων αυτών των ενεργειών και των δράσεων της ΑΔΑΕ (δημοσίευση κανονισμών, έγκριση πολιτικών ασφάλειας, έλεγχος τήρησης μέτρων ασφάλειας, επιβολή κυρώσεων) είναι να εμπεδωθεί από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς μια κουλτούρα ασφάλειας και διασφάλισης του απορρήτου. Η ΑΔΑΕ θεωρεί καίριας σημασίας την επίτευξη αυτού του στόχου και μεριμνά να το καθιστά σαφές σε κάθε επαφή της με τους παρόχους. Επισημαίνει δε ότι στον τομέα αυτόν έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος σε επίπεδο παρόχων, ωστόσο η προσπάθεια θα συνεχιστεί, μέχρις ότου καταστεί κοινή συνείδηση η ανάγκη της πλήρους θωράκισης των δικτύων και των υπηρεσιών επικοινωνιών απέναντι στους κινδύνους που τα απειλούν.

Ακόμη, η ΑΔΑΕ, στο μικρό σχετικά χρονικό διάστημα της λειτουργίας της, από το 2004, έχει υποβάλει πλήθος συγκριμένων προτάσεων για τη

βελτίωση του τρόπου λειτουργίας της και την παροχή καλύτερων υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο. Μέχρι σήμερα οι προτάσεις αυτές δεν έχουν υλοποιηθεί. Η ΑΔΑΕ είναι η μόνη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή στην οποία δεν έχουν γίνει βελτιώσεις στο νομοθετικό της πλαίσιο, παρ' ότι αποδεδειγμένα στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν λάθη και παραλείψεις. Τον προηγούμενο χρόνο το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατάρτισε νομοπαρασκευαστική επιτροπή για να εξετάσει τις προτάσεις της ΑΔΑΕ. Η επιτροπή κατέληξε σε συγκεκριμένο σχέδιο νόμου, που, αν τελικά ψηφιστεί, θα δώσει τη δυνατότητα στην Αρχή να παρεμβαίνει πιο ουσιαστικά για τη θωράκιση και τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών. Επιπρόσθετα, θα δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια όλων των ιδιαίτερης σημασίας ηλεκτρονικών δικτύων και υπηρεσιών της χώρας, ένα θεσμικό πλαίσιο που σήμερα απουσιάζει.

Άλλος σημαντικός τομέας δραστηριότητας της ΑΔΑΕ είναι ο έλεγχος νομιμότητας της ακολουθούμενης διαδικασίας για την άρση του απορρήτου. Μετά τη δημοσίευση του σχετικού προεδρικού διατάγματος (ΠΔ 47/2005), η ΑΔΑΕ, με συνεχείς παρεμβάσεις της στους παρόχους και τις αρμόδιες κρατικές αρχές, απαίτησε να εγκατασταθούν στα δίκτυα και τις αρχές σύγχρονα αυτόματα ολοκληρωμένα συστήματα άρσης του απορρήτου, με τα οποία εξασφαλίζεται αξιοπιστία, ακρίβεια, εμπιστευτικότητα και πληρότητα κατά την υλοποι-

ηση των σχετικών διατάξεων. Τα συστήματα αυτά έχουν ήδη εγκατασταθεί στους σημαντικότερους παρόχους και τις αρμόδιες αρχές και έχουν λειτουργήσει με θετικά αποτελέσματα.

Επισημαίνεται, σε σχέση με τα παραπάνω, ότι κατά τα τελευταία τρία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των εκδιδόμενων διατάξεων για άρση του απορρήτου. Η ΑΔΑΕ, εφαρμόζοντας σχετική διάταξη του νόμου, ενημερώνει σχετικά τους αρμόδιους παράγοντες της πολιτείας (Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αρχηγό κομμάτων), και παράλληλα διατυπώνει προς τις αρμόδιες δικαστικές αρχές απόψεις και παρατηρήσεις επί του θέματος, εάν το κρίνει αναγκαίο.

Τέλος σημειώνεται ότι στη δραστηριότητα της ΑΔΑΕ περιλαμβάνεται και η συμμετοχή των μελών και του προσωπικού της σε επιτροπές (μεταξύ των οποίων και νομοπαρασκευαστικές), ομάδες εργασίας, διεθνή φόρα και συνέδρια, ενημερωτικά σεμινάρια και άλλες συλλογικές δράσεις. Μέσα από τις συμμετοχές αυτές η ΑΔΑΕ αφενός συμβάλλει στη διαμόρφωση θέσεων και προτάσεων για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που αφορά την ασφάλεια των επικοινωνιών και αφετέρου αποκτά την απαραίτητη τεχνογνωσία για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της και την εκπλήρωση της αποστολής της.

Διάρθρωση της Έκθεσης πεπραγμένων της ΑΔΑΕ

Η παρούσα Έκθεση πεπραγμένων της ΑΔΑΕ καλύπτει τη χρονική περίοδο από 1.1.2010 έως

31.12.2010 και υποβάλλεται, όπως κάθε χρόνο, στον Πρόεδρο της Βουλής, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η δομή της έκθεσης ακολουθεί το πρότυπο των εκθέσεων των προηγούμενων ετών και περιλαμβάνει συγκριτικούς πίνακες με τα πεπραγμένα του προηγούμενου έτους, έτσι ώστε να διευκολύνεται ο αναγνώστης να παρακολουθήσει την πορεία του έργου της Αρχής. Στο πρώτο κεφάλαιο της έκθεσης περιγράφονται οι αρμοδιότητες της Αρχής και το νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της. Ακολουθεί η ανάλυση των δραστηριοτήτων του 2010 (κεφάλαιο δεύτερο). Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι νομοθετικές προτάσεις που έχουν υποβληθεί από την ΑΔΑΕ για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών. Οι προτάσεις αυτές εξετάστηκαν από την ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή που σύστησε το Υπουργείο Δικαιοσύνης για την τροποποίηση του ιδρυτικού νόμου της Αρχής (Ν. 3115/2003). Ο προγραμματισμός δράσης για το 2011 αναφέρεται στο τέταρτο κεφάλαιο και τέλος στο Παράρτημα της έκθεσης περιλαμβάνεται το σχέδιο του νέου, ενιαίου κανονισμού για τη διασφάλιση του απορρήτου στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της ΑΔΑΕ και τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση.

